

I. Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy 4 liceum ogólnokształcącego na rok szkolny 2025/2026 w oparciu o *Ponad słowami*. Program nauczania języka polskiego w liceum ogólnokształcącym i technikum od roku szkolnego 2019/2020, uwzględniający uszczuplenia podstawy programowej od roku szkolnego 2024/2025; Barbara Łabęcka; 2019; Nowa Era

Dział	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń zna i stosuje:	Uczeń zna i stosuje to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń zna i stosuje to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń zna i stosuje to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń: zna i stosuje to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
Współczesność – tożsamość, pamięć, odpowiedzialność, język nowoczesności	– zna ramy czasowe epoki współczesnej – rozpoznaje tematykę współczesną w tekstach kultury – zna pojęcia: tożsamość, pamięć, globalizacja, ironia, intertekstualność, esej, reportaż – rozpoznaje tytuły i autorów utworów: Dżuma, Rok 1984, Tango, Profesor Andrews w Warszawie, Miejsce, górą „Edek”, Podróże z Herodotem i wybrane wiersze Szymborskiej, Herberta, Różewicza, Miłosza, Szymborskiej i Białoszewskiego oraz PR: wybrane wiersze: Stanisława Barańczaka, Czesława Miłosza, Traktat moralny (fragmenty), Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie, wybrany esej Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta, Mała apokalipsa, Antygona w Nowym Jorku – zna podstawowe informacje o autorach i kontekście kulturowym	– rozumie przesłanie utworów o tematyce egzystencjalnej, społecznej, filozoficznej – wskazuje cechy gatunkowe esaju, reportażu, liryki refleksyjnej – zna kontekst historyczny i etyczny omawianych tekstów – rozpoznaje funkcję narracji, stylizacji, ironii, symbolu – potrafi wskazać motywy: samotności, odpowiedzialności, relacji międzyludzkich	– interpretuje utwory współczesne w kontekście epoki i postaw światopoglądowych – analizuje język, kompozycję i środki stylistyczne – porównuje postawy bohaterów wobec wyzwań współczesności – formułuje wnioski dotyczące kondycji człowieka w świecie wartości płynnych – dostrzega uniwersalne przesłanie tekstów	– samodzielnie interpretuje teksty, uwzględniając kontekst filozoficzny, etyczny, społeczny i kulturowy – formułuje trafne sądy dotyczące postaw bohaterów i autorów – porównuje różne ujęcia tematów: tożsamości, pamięci, odpowiedzialności, relacji międzyludzkich – posługuje się terminologią literacką i kulturową – tworzy spójną i poprawną językowo wypowiedź interpretacyjną	– twórczo interpretuje teksty, łącząc wiedzę z filozofii, sztuki, psychologii i historii – przygotowuje wypowiedź na temat wartości i wyzwań współczesności – bierze udział w projektach interdyscyplinarnych lub tworzy własne projekty interpretacyjne – proponuje oryginalne ujęcia interpretacyjne, poparte argumentacją i kontekstem kulturowym – wykazuje się dojrzałością, empatią i refleksją w analizie tekstów

Język, teoria literatury, stylistyka	– zna podstawowe pojęcia z zakresu teorii literatury: intertekstualność, dekonstrukcja, esej, reportaż, styl indywidualny – rozpoznaje środki stylistyczne w tekstach współczesnych – zna funkcje języka w tekstach publicystycznych, artystycznych, filozoficznych – zna zasady poprawności językowej (składnia, fleksja, interpunkcja) – rozpoznaje typy wypowiedzi: esej, felieton, rozprawka problemowa	– rozróżnia style funkcjonalne języka: naukowy, publicystyczny, artystyczny, potoczny oraz rozumie zjawisko stylizacji – rozpoznaje funkcje środków językowych i stylistycznych w tekstach współczesnych – zna cechy gatunkowe form wypowiedzi pisemnej i ustnej – stosuje zasady poprawności językowej w wypowiedziach – potrafi dostosować język do sytuacji komunikacyjnej i celu wypowiedzi	– analizuje funkcje języka w różnych typach tekstów kultury – stosuje wiedzę z teorii literatury w interpretacji tekstów współczesnych – redaguje wypowiedzi pisemne zgodnie z zasadami kompozycji, stylu i poprawności – rozpoznaje i omawia środki stylistyczne w tekstach literackich, publicystycznych i filozoficznych – potrafi porównać style i sposoby wyrażania opinii, refleksji, emocji	– samodzielnie analizuje teksty pod kątem językowym, stylistycznym i literackim – trafnie stosuje terminologię z zakresu teorii literatury i językoznawstwa – tworzy wypowiedzi pisemne i ustne o wysokim stopniu poprawności, spójności i trafności stylistycznej – porównuje style i środki językowe w różnych typach tekstów – formułuje wnioski dotyczące funkcji języka w kulturze współczesnej	– twórczo wykorzystuje wiedzę językową i literaturoznawczą w analizie i tworzeniu tekstów – przygotowuje wypowiedzi o wysokim poziomie językowym, stylistycznym i merytorycznym – bierze udział w konkursach językowych, retorycznych lub tworzy własne projekty stylistyczne – proponuje oryginalne ujęcia zagadnień językowych i literackich – wykazuje się świadomością językową, kreatywnością i dojrzałością komunikacyjną
Powtórzenia przedmaturalne – analiza, interpretacja, argumentacja, epoki i motywy	– zna podstawowe pojęcia z teorii literatury i językoznawstwa – rozpoznaje środki stylistyczne i ich funkcje – zna zasady kompozycji wypowiedzi pisemnej (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) – zna typy wypowiedzi maturalnych: rozprawka problemowa, interpretacja utworu poetyckiego – zna ramy czasowe epok literackich i ich główne cechy – potrafi wymienić podstawowe motywy literackie (np. miłość, śmierć, ojczyzna, bunt, natura)	– rozpoznaje i analizuje środki stylistyczne w tekstach literackich i publicystycznych – zna cechy gatunkowe form wypowiedzi maturalnej – stosuje zasady poprawności językowej i kompozycji – potrafi sformułować tezę i argumenty – zna charakterystyczne cechy epok i potrafi przyporządkować do nich lektury – rozpoznaje motywy w tekstach i potrafi je nazwać	– samodzielnie analizuje teksty literackie i nieliterackie – trafnie stosuje terminologię literacką i językową – tworzy wypowiedzi pisemne zgodne z wymaganiami egzaminacyjnymi – potrafi uzasadnić swoje stanowisko, odwołując się do tekstów kultury i kontekstów epokowych – omawia funkcję motywów w tekstach i ich znaczenie dla przesłania utworu	– tworzy wypowiedzi pisemne i ustne o wysokim poziomie językowym, stylistycznym i merytorycznym – porównuje teksty i formułuje wnioski interpretacyjne – trafnie dobiera konteksty literackie, filozoficzne, kulturowe i epokowe – potrafi samodzielnie redagować wypowiedzi zgodne z wymaganiami maturalnymi – analizuje funkcję motywów w różnych epokach i tekstach	– twórczo wykorzystuje wiedzę literacką, językową i kulturową w analizie i tworzeniu wypowiedzi – przygotowuje wypowiedzi o wysokim poziomie refleksji, trafności i oryginalności – bierze udział w konkursach, projektach lub tworzy własne eseje i interpretacje – proponuje oryginalne ujęcia tematów maturalnych, poparte argumentacją i kontekstem epokowym – wykazuje się dojrzałością, kreatywnością i precyzją językową
Przedmaturalne ćwiczenia pisemne –	– zna strukturę rozprawki i interpretacji	– stosuje poprawną kompozycję wypowiedzi	– tworzy wypowiedź zgodną z wymaganiami egzaminacyjnymi	– samodzielnie redaguje wypowiedzi o wysokim	– twórczo interpretuje teksty i formułuje oryginalne stanowiska

rozprawka problemowa, interpretacja utworu poetyckiego	– potrafi sformułować tezę lub hipotezę – zna podstawowe zasady kompozycji wypowiedzi pisemnej – zna kryteria oceny wypowiedzi pisemnej (OKE) – zna podstawowe pojęcia z teorii literatury i języka	– uzasadnia stanowisko, odwołując się do tekstu literackiego – rozpoznaje środki stylistyczne i ich funkcje – stosuje poprawność językową i stylistyczną – zna i stosuje konteksty literackie i kulturowe	– trafnie analizuje tekst i formułuje wnioski interpretacyjne – stosuje różnorodne środki językowe i argumentacyjne – porównuje teksty i konteksty – wykazuje się spójnością i logiką wywodu	- poziomie językowym i merytorycznym – trafnie dobiera konteksty i argumenty – stosuje terminologię literacką i językową – wykazuje się świadomością stylistyczną i refleksją interpretacyjną – spełnia wszystkie kryteria oceny wypowiedzi pisemnej	– przygotowuje wypowiedzi o wysokim poziomie refleksji, trafności i oryginalności – bierze udział w konkursach, projektach lub tworzy własne eseje– proponuje niestandardowe ujęcia tematów maturalnych, poparte argumentacją i kontekstem – wykazuje się dojrzałością, kreatywnością i precyzją językową
Przedmaturalne ćwiczenia ustne – wypowiedź na podstawie zestawu jawnego	– zna strukturę wypowiedzi ustnej – potrafi sformułować tezę i plan wypowiedzi – zna zasady komunikacji językowej – zna podstawowe motywy literackie i kulturowe – zna kryteria oceny wypowiedzi ustnej (OKE)	– buduje wypowiedź zgodnie z planem – uzasadnia stanowisko, odwołując się do tekstów kultury – stosuje poprawność językową i stylistyczną – rozpoznaje i omawia motywy literackie – potrafi dostosować język do sytuacji komunikacyjnej	– tworzy wypowiedź zgodną z wymaganiami egzaminacyjnymi – trafnie dobiera konteksty i argumenty – wykazuje się spójnością, logiką i kulturą języka – porównuje teksty i motywy – formułuje wnioski interpretacyjne	– samodzielnie redaguje wypowiedzi o wysokim poziomie językowym i merytorycznym – trafnie analizuje temat i dobiera konteksty – stosuje terminologię literacką i kulturową – wykazuje się świadomością stylistyczną i refleksją interpretacyjną – spełnia wszystkie kryteria oceny wypowiedzi ustnej	– twórczo rozwija temat i formułuje oryginalne stanowiska – przygotowuje wypowiedzi o wysokim poziomie refleksji, trafności i oryginalności – bierze udział w konkursach, projektach lub tworzy własne prezentacje – proponuje niestandardowe ujęcia tematów, poparte argumentacją i kontekstem – wykazuje się dojrzałością, kreatywnością i precyzją językową

Wymagania edukacyjne są dostosowywane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia zgodnie z wskazanymi przepisami ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych :

- - posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w Indywidualnym Programie Edukacyjno – Terapeutycznym,
- - posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania – na podstawie tego orzeczenia,
- - posiadającego opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, lub inną opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania – na podstawie tej opinii,

- - nieposiadającego orzeczenia lub opinii wymienionych w pkt. 1 – 3, który jest objęty pomocą psychologiczno – pedagogiczną w szkole – na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów;

Szczegółowe opisy dostosowań są ujęte w dokumentacji pomocy pedagogiczno – psychologicznej.

Przyjmujemy, że uczeń spełnia wymagania na ocenę wyższą, jeśli spełnia jednocześnie wymagania na oceny niższe oraz dodatkowe wymagania na wyższą ocenę.

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć

Cele oceniania:

- Informowanie ucznia i rodziców o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych.
- Motywowanie ucznia do dalszego rozwoju i systematycznej pracy.
- Wskazywanie mocnych stron i obszarów wymagających poprawy.
- Dostarczanie nauczycielowi informacji zwrotnej o efektywności nauczania.

Obszary oceniania.

Ocenianiu podlega:

- poprawność merytoryczna wypowiedzi ustnej lub pisemnej ucznia zgodna z ustaleniami wymagań edukacyjnych, przyjętych dla poszczególnych klas i poziomów;
- samodzielność w rozwiązywaniu zadań i problemów;
- kreatywność ucznia w realizacji podjętych zadań;
- jakość, jasność, precyzja, językowa i merytoryczna poprawność formułowania myśli;
- kultura i estetyka wypowiedzi ustnej lub pisemnej;
- aktywność ucznia podczas lekcji.

Otrzymane oceny mają różną skalę wartości:

- poziom najwyższy: sprawdziany, prace klasowe, testy
- poziom średni: egzaminy próbne, odpowiedzi ustne, praca na lekcji (aktywność), kartkówki
- poziom najniższy: recytacje, prace długoterminowe; prace domowe, prezentacje ustne, praca w grupie, udział w konkursach przedmiotowych

Formy sprawdzania osiągnięć:

- Sprawdziany / prace klasowe / wypracowania o charakterze maturalnym – zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, obejmują większy zakres materiału.
- Kartkówki – obejmują niewielki zakres materiału, mogą być niezapowiedziane (sprawdzanie bieżącego materiału)
- Testy: język polski w użyciu oraz historycznoliterackie
- Odpowiedzi ustne – obejmują bieżące zagadnienia (może być zastosowana zamiennie z kartkówką) oraz typu maturalnego (z listy zadań jawnych proponowanych przez OKE)
- Prace domowe, recytacja, inscenizacja, ćwiczenia wykonane w kartach pracy ucznia
- Aktywność na lekcji i praca długoterminowa (np. projekt, prezentacja, referat).

Ogólne zasady oceniania

1. Nauczyciel powiadamia uczniów o sprawdzianach / testach z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i wpisuje je do dziennika.

2. W przypadku nieobecności ucznia na sprawdzianie / teście ma on obowiązek napisać zaległą pracę pisemną w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły.
3. Uczeń ma możliwość poprawy oceny ze sprawdzianu. Uczeń powinien poprawić ocenę do tygodnia czasu od oddania pracy pisemnej i po uprzednim zgłoszeniu tego faktu nauczycielowi przez dziennik elektroniczny (z dwudniowym wyprzedzeniem). Wszystkie oceny zostają wpisane do dziennika.
4. Krótkie sprawdziany wiadomości, zwane kartkówkami, mogą obejmować materiał maksymalnie z trzech lekcji. Kartkówki nie muszą być zapowiadane. Poprawa oceny z kartkówki odbywa się w formie ustnej.
5. W przypadku stwierdzenia, iż uczeń podczas sprawdzianu korzysta z niedozwolonych pomocy praca ta zostaje anulowana. Nauczyciel ustala inny termin napisania pracy.
6. Jeżeli uczeń sam nie zgłosi gotowości napisania zaległego sprawdzianu pisze go podczas obecności na kolejnych zajęciach lekcyjnych. Sprawdzian obejmuje ten sam zakres materiału, który obowiązywał w „pierwszym” terminie.
7. Nie ocenia się uczniów z bieżącego materiału do trzech dni po dłuższej (trwającej co najmniej tydzień) usprawiedliwionej nieobecności w szkole.
8. Uczeń ma prawo do jednego nieprzygotowania w półroczu. Fakt ten jest odnotowywany w dzienniku pod datą zgłoszenia (nie dotyczy to zapowiedzianych kartkówek, sprawdzianów i lekcji powtórzeniowych).
9. Uczeń ma prawo do jednego zgłoszenia braku zadania (kart pracy lub zeszytu). Fakt ten jest odnotowywany w dzienniku pod datą zgłoszenia.
10. Uczeń, który opuścił co najmniej 50% obowiązkowych zajęć może być nieklasyfikowany.

Kryteria oceny testów/sprawdzianów (kryterium punktowe)

Testy i sprawdziany 45-minutowe są punktowane i oceniane według skali:

Liczba zdobytych punktów w % : ocena:

0 % - 39 % - niedostateczna

40 % - 55 % - dopuszczająca

56 % - 70 % - dostateczna

71 % - 89 % - dobra

90 % - 95 % - bardzo dobra

96 % - 100 % - celująca

Uczeń ma szansę otrzymania oceny celującej. W teście powinny wystąpić co najmniej trzy zadania o treści trudniejszej. Jeśli uczeń odpowie przynajmniej na dwa, a na pozostałe pytania odpowiedział bardzo dobrze – to ostateczna ocena będzie celująca.

Ocena ze sprawdzianu ze znajomości lektury

Przeprowadzenie takiej formy sprawdzenia odbywa się przed przystąpieniem do omawiania dzieła i przeciwdziała zaznajamianiu się z utworem z licznych streszczeń. Ponieważ znajomość lektury jest obowiązkiem ucznia, w wypadku stwierdzonego niewykonania zadania (mniej niż 50 % trafnych odpowiedzi) otrzymuje ocenę niedostateczną.

Przeliczenie wartości procentowych na oceny:

poniżej 50 % - niedostateczny

50 % - 65 % - dopuszczający

66 % - 80 % - dostateczny

81 % - 94 % - dobry

95% - 100% - bardzo dobry

Indywidualizacja wymagań edukacyjnych może obejmować obniżenie punktacji.

III. Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z języka polskiego

1. Uczeń lub jego rodzic mają prawo ubiegać się o podwyższenie przewidywanej rocznej oceny z obowiązkowych zajęć edukacyjnych w terminie nie dłuższym niż 2 dni od otrzymania informacji o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1:
 - 1) może być przekazany do nauczyciela uczącego za pomocą dziennika elektronicznego;
 - 2) musi zawierać uzasadnienie oraz określenie oceny, o jaką uczeń się ubiega, z zastrzeżeniem, że chodzi o ocenę o 1 stopień wyższą od oceny przewidywanej.
3. O podwyższenie oceny może ubiegać się uczeń, który:
 - 1) nie opuścił bez usprawiedliwienia żadnej godziny lekcyjnej z przedmiotu, z którego zamierza uzyskać ocenę wyższą;
 - 2) przystąpił do wszystkich prac kontrolnych z przedmiotu; w ustalonym terminie poprawiał oceny zgodnie z podanymi wymaganiami
 - 3) aktywnie uczestniczył we wszystkich formach danych zajęć na miarę swoich możliwości (punkt dotyczy przedmiotów artystycznych, wychowania fizycznego oraz przedmiotów zawodowych).
4. W przypadku uznania zasadności wniosku nauczyciel wyznacza zakres wiedzy i umiejętności, którymi musi wykazać się uczeń wnioskujący o podwyższenie oceny.
5. Ustalona ocena nie może być niższa od przewidywanej.
6. W przypadku odmowy ze strony nauczyciela wszczęcia procedury podwyższenia oceny przewidywanej, uczeń lub jego rodzic ma prawo tego samego dnia zwrócić się z prośbą o umożliwienie podwyższania oceny – do dyrektora szkoły, który ma obowiązek rozpoznać sprawę w ciągu 2 dni roboczych.